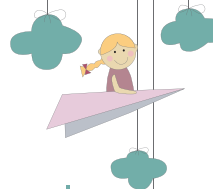

ОЦІНКА ІНТЕНСИВНОСТІ БОЛЮ

ШКАЛА ОЦІНКИ ІНТЕНСИВНОСТІ БОЛЮ

візуально-аналогова

вербальна

немає

слабкий

терпимий

сильний

дуже сильний

нестерпний

мімічна

ні

трохи

терпимо

погано

дуже сильно

гірше не може бути

ОЦІНКА БОЛЮ ТА ІНШИХ СИМПТОМІВ

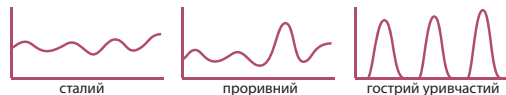
Історія болю

1. Локалізація

2. Тип

- Ноцицептивний (ниючий, пульсуючий)
- Невропатичний (пекучий, стріляючий, колючий, оніміння) супровідна алодинія чи гіперчутливість
- Змішаний

3. Часовий профіль (зміна в часі)

4. Інтенсивність (0-10)

5. Вплив лікарських засобів, іншої терапії: ефективність, побічні реакції

Психологічні, духовні фактори

Тривога, депресія
Сімейний або інший соціальний стрес, відчуття втрати

Зміни у поведінці

Активність, настрій

Фізичний стан, при якому з'являється біль

У спокої, під час руху, при пальпації

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ ЛІКАРЯ ЩОДО ОЦІНЮВАННЯ БОЛЮ В ДІТЕЙ

QUESTT

Q (*question*) – запитання

U (*use*) – використання шкал оцінок

E (*evaluate*) – зміни поведінки і психіки

S (*secure*) – дитині безпечніше з батьками

T (*take*) – брати до уваги причину болю

T (*take*) – приймати міри і оцінювати результати

ОЦІНКА БОЛЮ У НОВОНАРОДЖЕНИХ

Шкала DAN

Оцінка Параметри	0	1	2	3	4
Вираз обличчя	Спокійний	Хникає, очі то відкриває, то закриває без гримаси	Страждальницький вираз непостійний, є періоди спокою	Страждання на обличчі виражені сильно	Дуже сильні прояви страждання
Рухи кінцівок	Спокійні, м'які рухи	Інтенсивність рухів невелика, є періоди спокою	Інтенсивність рухів помірна	Інтенсивність дуже висока, рухи безперервні	–
Голос (дитина не інтубована)	Немає жалібних нот	Короткочасні жалібні ноти	Плач з перервами	Тривалий плач з виразом невтішності	–
Голос (дитина інтубована)	Немає жалібних нот	Виглядає стривоженим або неспокійним	Схлипування з перервами	–	–

Мінімальний сумарний бал – 0, максимальний – 10. Чим більше отримане число – тим більший дискомфорт відчуває дитина.

ОЦІНКА БОЛЮ У ДІТЕЙ Немовлята – 6 місяців

Шкала CRIES

Категорія \ Оцінка	0	1	2
Плач (При болю характерний високо тональний плач)	Відсутній або не високої тональності	Високої тональності, але дитину можна заспокоїти	Високої тональності, дитину неможливо заспокоїти
Чи є необхідною подача O2 для підтримки сатурації крові на рівні 95% і більше (відчуття болю знижує показники оксигенації у дітей)	кисень не потрібний	потрібно < 30% кисню в газовій суміші для оксигенації	потрібно > 30% кисню в газовій суміші для оксигенації
Збільшення життєво важливих показників (АТ і ЧСС)	АТ і ЧСС не змінилися або зменшилися	АТ і ЧСС збільшилися в межах 20%	АТ і ЧСС збільшилися більше ніж на 20%
Вираз обличчя (Часто біль супроводжується гримасою, яка характеризується опущенням брів, мруженням закриттям очей, заглибленням носо-губної складки, або відкритими губами та ротом)	гримаса відсутня	присутня лише гримаса	присутня гримаса, а також звуки відмінні від плачу (крекіт)
Безсоння (Оцінка здійснюється на основі стану немовляти впродовж години, що передує запису)	постійно спить	часто прокидається	не спить

0-3 – Не медикаментозні заходи 4-6 – Призначення неопіоїдних анальгетиків 6-10 – Призначення опіоїдних анальгетиків

ОЦІНКА БОЛЮ У ДІТЕЙ до 3х років / Шкала TVP

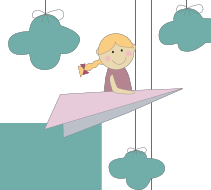
(була створена для ВІЛ-інфікованих дітей з мультиорганною патологією – Albertyn, 2010)

№	Симптом	Наявність симптому – 1 бал
1	Пальці загинаються догори з твердими ступнями, щиколотки щільно стиснуті	
2	Коліна щільно стиснуті або туго перехрещені	
3	Одна нога прикриває ділянку підгузника	
4	Грудне і/або нерегулярне дихання, і/або дихання ротом, і/або дихання міжреберними м'язами, і/або роздування крил носа, і/або потріскування	
5	Прискорення або зниження ЧСС	
6	Руки щільно притиснуті до тіла або схрещені біля обличчя, грудей чи живота	
7	Кулаки (неможливо або складно відкрити пальцем)	
8	Шия несиметрично розміщена на плечах, плечі припідняті	
9	Голова розміщена асиметрично	
10	Напружений вираз обличчя (страх або біль), стиснутий рот, неспокій в очах	

Інтерпретація: максимальна оцінка – 10 балів, сума більше 3 означає наявність болю

ОЦІНКА БОЛЮ У ДІТЕЙ

Діти, які не вміють говорити або діти, з порушеннями мовної спроможності (6 місяців-7 років) / Шкала FLACC

Оцінка Категорія	0	1	2
Обличчя	Не має конкретного виразу або посмішка	Не часто – гримаса або насуплнені брови, замкнутість, незацікавленість	Часте та постійне тремтіння підборіддя, стиснуті щелепи
Ноги	Нормальне положення або розслаблені	Некомфортне положення, напружені, неспокійні	Брикання ногами або ноги підтягнуті
Активність	Лежить спокійно, нормальне положення, легко переміщається	Звивається, переміщається вперед і назад, напруженість	Вигинається, ригідність, сипання кінцівок
Плач	Відсутній (дитина активна або спить)	Стогін і хникання; періодичні скарги	Постійний плач, дитина кричить або схлипує, часто скаржиться
Можливість заспокоїти	Задоволений, спокійний	Заспокоюється від дотику, обіймів або розмов, можна відволікти	Важко втішити та заспокоїти

Інтерпретація: максимальна оцінка – 10 балів, сума більше 3 означає наявність болю

ОЦІНКА БОЛЮ У ДІТЕЙ від 3 до 7 років

Фізіогномічна шкала (*Face scale*)

5-бальна мімічна шкала, включає 6 намальованих облич із різними виразами, де 0 – біль відсутній, 5 – біль нестерпний. Зазвичай це стандартне схематичне зображення змін міміки залежно від інтенсивності болю, проте в різних частинах світу вони можуть бути замінені на фотографії або малюнки місцевих дітей. Проблемна особливість цієї шкали – діти можуть визначити більше свої емоції, ніж біль.

Шкала оцінки рук (*Hand scale*)

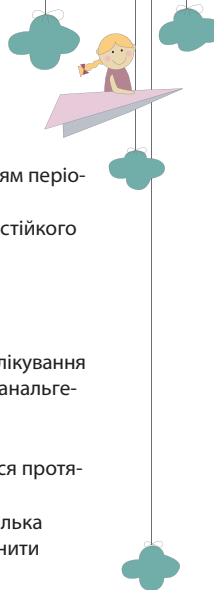
5-бальна шкала показує відсутність болю (рука, стиснута в кулак) до нестерпного болю (повністю розтиснута рука):
0 – відсутність болю, 1 – трохи болить, 2 – сильніше болить, 3 – середньо (помірно) болить, 4 – сильно болить, 5 – дуже-дуже (нестерпно) болить.

Інструмент оцінки болю Еланда (*Eland bode tool*)

4-бальна шкала, допомагає визначити біль різної локалізації і різної інтенсивності за кольором: наприклад, зелений – нема болю, жовтий – слабкий біль, оранжевий – помірний біль, червоний – сильний біль. Попросіть дитину визначити колір її болю, а потім запропонуйте розмалювати картинку тіла людини, використовуючи вибрані кольори у відповідних місцях.

ПРИНЦИПИ ЛІКУВАННЯ СТІЙКОГО БОЛЮ У ДІТЕЙ ІЗ СОМАТИЧНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ

1. Пероральне застосування є рекомендованим способом застосування опіоїдів
2. Призначення знеболювальних «по годиннику», через рівні проміжки з врахуванням періоду дії анальгетика
3. Морфін рекомендується ВООЗ як сильнодіючий опіоїд першої лінії для лікування стійкого помірною або сильного болю у дітей із соматичними захворюваннями
4. Призначення «по висхідній», починаючи від мінімальних доз
5. Використання двоступеневого підходу
6. Пам'ятати про біль під час маніпуляцій і процедур
7. Постійна оцінка і документування болю в динаміці (кожні 4-6 годин) та відповіді на лікування
8. Здійснення оцінки можливих проривних болів і призначення «рятувальних» доз анальгетиків при їх наявності

Відміна опіоїдів повинна бути поступовою:

- Відвикання пацієнтів від опіоїдів після короткострокової терапії може відбуватися протягом 5-10 днів, без значного ризику для здоров'я.

- Відвикання пацієнтів від опіоїдів після довгострокової терапії може зайняти декілька тижнів. Необхідно стежити за проявами синдрому відміни та, за потреби, уповільнити зменшення дози.

1 ПРИЗНАЧЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ БОЛЮ У ДІТЕЙ (немовлята – 12 років)

ДВОСТУПЕНЕВА СХЕМА ЗНЕБОЛЕННЯ

2 ПРИЗНАЧЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ БОЛЮ У ДІТЕЙ

Доза (пероральний шлях)				
Лікарський засіб	Немовлята віком від 0 до 29 днів	Малюки віком від 30 днів до 3 місяців	Малюки від 3 до 12 місяців або дитина від 1 до 12 років	Максимальна добова доза
Парацетамол	5-10 мг/кг кожні 6-8 год	10 мг/кг кожні 4-6 год	10-15 мг/кг кожні 4-6 год	Немовлята, малюки та діти: 4 дози/добу
Ібупрофен			5-10 мг/кг кожні 6-8 год	Дитина: 40 мг/кг/добу

¹ Рекомендації ВООЗ ² Рекомендації ВООЗ

3 ПОЧАТКОВІ ДОЗИ ОПІОЇДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ, ЯКІ РАНИШЕ ЇХ НЕ ПРИЙМАЛИ (немовлята, малюки до 1 року)

Лікарський засіб	Шлях введення	Немовлята	Малюки віком від 1 місяця до 1 року
Морфін	Пероральний (негайне вивільнення)		80-200 мкг/кг кожні 4 год
	В/в ін'єкція	25-50 мкг/кг кожні 6 год	1-6 місяців: 100 мкг/кг кожні 6 год
	П/ш ін'єкція		6-12 місяців: 100 мкг/кг кожні 4 год (максимум 2.5 мг/дозу)
	В/в інфузія	Початкова в/в доза 25-50 мкг/кг, далі 5-10 мкг/кг/год	1-6 місяців: початкова в/в доза: 50 мкг/кг, далі: 10-30 мкг/кг/год 6-12 місяців: початкова в/в доза: 100-200 мкг/кг, далі: 20-30 мкг/кг/год
	П/ш інфузія		1-3 місяці: 10 мкг/кг/год 3-12 місяців: 20 мкг/кг/год
Фентаніл	В/в ін'єкція	1-2 мкг/кг кожні 2-4 год	1-2 мкг/кг кожні 2-4 год
	В/в інфузія	Початкова в/в доза 1-2 мкг/кг, далі 0,5-1 мкг/кг/год	Початкова в/в доза 1-2 мкг/кг, далі 0,5-1 мкг/кг/год
Оксикодон	Пероральний (негайне вивільнення)		50-125 мкг/кг кожні 4 год

³ Рекомендації BOO3

4 ПОЧАТКОВІ ДОЗИ ОПІОЇДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ, ЯКІ РАНИШЕ ЇХ НЕ ПРИЙМАЛИ (від 1 до 12 років)

Лікарський засіб	Шлях введення	Діти від 1 до 12 років
Морфін	Пероральний (негайне вивільнення)	1-2 роки: 200-400 мкг/кг кожні 4 год 2-12 років: 200-500 мкг/кг кожні 4 год (максимум 5 мг)
	Пероральний (продовжане вивільнення)	200-800 мкг/кг кожні 12 год
	В/в ін'єкція	1-2 роки: 100 мкг/кг кожні 4 год 2-12 років: 100-200 мкг/кг кожні 4 год (максимум 2,5 мг)
	П/ш ін'єкція	
	В/в інфузія	Початкова в/в доза: 100-200 мкг/кг, далі 20-30 мкг/кг/год
	П/ш інфузія	20 мкг/кг/год
Фентаніл	В/в ін'єкція	1-2 мкг/кг, повторюється кожні 30-60 хв
	В/в інфузія	Початкова в/в доза 1-2 мкг/кг, далі 1 мкг/кг/год
Оксикодон	Пероральний (негайне вивільнення)	125-200 мкг/кг кожні 4 год (максимальна разова доза 5 мг)
	Пероральний (продовжане вивільнення)	5 мг кожні 12 год
Гідроморфон	Пероральний (негайне вивільнення)	30-80 мкг/кг кожні 3-4 год (максимальна разова доза 2мг)
	В/в ін'єкція або п/ш ін'єкція	15 мкг/кг кожні 3-6 год
Метадон	Пероральний (негайне вивільнення)	100-200 мкг/кг кожні 4 год для перших 2-3 доз, далі кожні 6-12 год (максимальна початкова разова доза 5 мг)
	В/в ін'єкція та п/ш ін'єкція	